SERWIS
LEKARZA WETERYNARII

Zakres programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt

Kompleksowy przewodnik prawny dla gmin, lekarzy weterynarii i praktyków

FabrykaWiedzy

PROFESJONALNE WSPARCIE
W CODZIENNEJ PRACY

ODKRYJ WIĘCEJ PUBLIKACJI I SKORZYSTAJ Z RABATÓW

Zeskanuj kod lub wejdź na stronę
https://ln.wip.pl/fabrykawiedzy

Zakres programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt
Kompleksowy przewodnik prawny dla gmin, lekarzy weterynarii i praktyków

Copyright © Warszawa 2026 by Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

Autor: Marzena Pytlarz-Pietraszko
Redakcja: Anna Jagodzińska
Redakcja merytoryczna: Marzena Pytlarz-Pietraszko
Korekta: Zespół
Koordynator produkcji: Mariusz Jezierski
Koordynator projektów wydawniczych: Anna Jagodzińska
Content & Publishing Leader: Marta Grabowska-Peda

Projekt graficzny okładki: Agnieszka Makowska
Zdjęcie na okładce: Freepick
Skład i łamanie: Agnieszka Makowska

Wydanie II
Stan prawny: kwiecień 2026 r.
ISBN: 978-83-8409-730-4
Kod produktu: 1QS38

Wydawca:
Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
03-918 Warszawa, ul. Łotewska 9a
tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10
www.wip.pl

Publikacja uwzględnia stan prawny obowiązujący na dzień 1 kwietnia 2026 r.

Niniejsza publikacja oraz wszystkie zawarte w niej teksty, grafiki i materiały są chronione prawem autorskim. Żadna część tego e-booka nie może być reprodukowana, przechowywana w systemach wyszukiwania lub transmitowana w jakiejkolwiek formie i jakimikolwiek środkami – elektronicznymi, mechanicznymi, kopiowania, nagrywania lub innymi – bez uprzedniej pisemnej zgody Redakcji.

Zakaz ten nie dotyczy cytowania ww. materiałów w granicach dozwolonego użytku, z powołaniem się na źródło.

Treści zawarte w niniejszej publikacji mają charakter wyłącznie informacyjny i edukacyjny. Publikacja została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności oraz z wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia autorów oraz konsultantów. Niemniej jednak zawiera ona ogólne wskazówki i nie powinna być traktowana jako indywidualna porada prawna, finansowa, medyczna ani żadna inna forma profesjonalnej konsultacji.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie informacji zawartych w tej publikacji. W przypadku potrzeby uzyskania specjalistycznej porady zaleca się konsultację z odpowiednim ekspertem lub specjalistą w danej dziedzinie.

Spis treści

Wprowadzenie 5

Z jakich elementów składa się program 6

- Obligatoryjne elementy programu 6
- Rozszerzenie programu 7
- Zwierzęta gospodarskie 7
- Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej 8
- Zakres obowiązku 8
- Zakres podmiotowy 8

Środki finansowe przeznaczone na program 9

- Dlaczego to takie ważne? 9
- Dobra praktyka 9
- Kto ponosi koszty realizacji programu 10
- Znaczenie orzecznictwa 10

Sterlizacja albo kastracja w schroniskach 11

- Charakter obowiązku 11
- Praktyczne wyzwania w realizacji programu 11

Case study – problem realizacji programu w praktyce 13

Podsumowanie 14

Wprowadzenie

Problem bezdomności zwierząt w Polsce nie jest wyłącznie zagadnieniem etycznym czy społecznym – ma on również bardzo konkretny wymiar prawny, organizacyjny oraz finansowy. Każda gmina, jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, została przez ustawodawcę zobowiązana do aktywnego przeciwdziałania temu zjawisku.

Obowiązek ten nie ma charakteru fakultatywnego. Jest to zadanie własne gminy, co oznacza, że jego realizacja służy bezpośrednio zaspokajaniu potrzeb wspólnoty lokalnej – zarówno w aspekcie bezpieczeństwa mieszkańców, jak i humanitarnego traktowania zwierząt.

Kluczowym narzędziem realizacji tego obowiązku jest corocznie uchwalany program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. Dokument ten – choć często traktowany jako formalność – w rzeczywistości stanowi fundament całego systemu ochrony zwierząt na poziomie lokalnym.

Niniejszy ebook ma na celu nie tylko omówienie przepisów, ale przede wszystkim pokazanie ich praktycznego znaczenia – z perspektywy gmin, lekarzy weterynarii oraz podmiotów współpracujących.

Z jakich elementów składa się program

Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt w sposób jednoznaczny określa obowiązek przyjęcia programu przez radę gminy – corocznie, do dnia 31 marca.

Program nie może mieć charakteru ogólnego ani deklaratywnego. Musi zawierać konkretne, operacyjne rozwiązania.

Obligatoryjne elementy programu

Program obejmuje w szczególności:

- zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku,
- opiekę nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie,
- odławianie bezdomnych zwierząt,
- obligatoryjną sterylizację albo kastrację zwierząt w schroniskach,
- poszukiwanie właścicieli dla zwierząt,
- usypianie ślepych miotów,
- wskazanie gospodarstwa rolnego dla zwierząt gospodarskich,
- zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych.

Co istotne – pominięcie któregokolwiek z powyższych elementów skutkuje wadliwością uchwały i może prowadzić do jej unieważnienia.

Rozszerzenie programu

Gmina ma prawo rozszerzyć program o dodatkowe działania, np.:

- znakowanie (czipowanie) zwierząt,
- finansowanie sterylizacji zwierząt właścicielskich,
- kampanie edukacyjne,
- współpracę z organizacjami społecznymi.

To właśnie te dodatkowe elementy często decydują o realnej skuteczności programu.

Zwierzęta gospodarskie

Szczególną kategorię stanowią zwierzęta gospodarskie, które – choć rzadziej występują w stanie bezdomności – wymagają odpowiedniego zabezpieczenia.

Program musi wskazywać konkretne gospodarstwo rolne, które zapewni im opiekę.

Nie może to być zapis ogólny ani hipotetyczny. Wskazanie musi być:

- jednoznaczne,
- realne,
- oparte na wcześniejszym porozumieniu.

W praktyce oznacza to konieczność zawarcia stosownej umowy jeszcze przed uchwaleniem programu.

Brak takiego wskazania może skutkować sytuacją, w której gmina – mimo formalnego przyjęcia programu – nie jest w stanie wykonać swoich obowiązków.